

(המשך מעמוד 67)

כששכבתי בבית-החולים אחרי שנפצעתי במלחמה, שכב לירי מח"ס החטיבה דאן, שהוא היום אלוף פיקוד-הצפון, אמיר דרו"ר, ושכבו אתי חברה מהגדוד. הגיעו חיילים ישר מהקרבות. זו הייתה מלחמה מאוד קשה, שגולני חטף בה מכה מאוד רצינית. הייתה הרגשה של דחיפות למלא מקומם של אלה שהלכו, לחתום קבע כדי לאייש את שורות גולני.

כשיצאתי מבית-ק"י, החלטתי לחזור ל"צבא. חזרתי לגולני, התקדמתי לאש"ל אט בסולם הדרגות. קודם הייתי מ"פ, אחר-כך הלכתי לבית-ספר לקצינים, הייתי סמג"ד ואחר-כך הלכתי לפו"ם.

אחרי פו"ם התחלתי בהליכי התרת החור זה שלי עם הצבא. למעשה, מעולם לא התכוונתי לשרת בקבע זמן רב כל-כך. כשחזרתי לצבא היה ברור לי שאני הולך לשנה, כדי לשקם את החיל המוכה, אבל זה נמשך עוד ועוד.

מדוע רצית לעזוב את הצבא?
באיזשהו שלב נגמר לי הסוס. הגעתי למסקנה שמעל דרגה מסוימת הצבא הופך למקצוע, וזה לא עלה בקנה אחד עם נטיותי ועם סיבועי. לפני שנתיים השתחררתי, ומאז אני עושה הרבה מאוד מילואים, הרבה יותר מדי — יותר משלוש חודשים בשנה. את זה אני לא אומר כחלונה, אלא משום שיש לי תיאוריה,

תחרתי ישבתי כמה חודשים כדי להשלים אותה.

מה דחף אותך לכתוב ספר כזה?

הוויית את המלחמה, וזו הווייה שהתחילה לתת את אותותיה לא באופן מידי. היה לי יחס דו-ערכי לצבא. מצד אחד, מערכת שדי הצלחתי להשתלב בה ומצד שני מערכת שמאוד הוקעתי אותה והתקוממתי נגדה. גם לגבי המלחמה היה לי מה להגיד, שלא לדבר על מצבה של החברה הישראלית אחרי המלחמה. והכי חשוב — אני אוהב לכתוב.

זהו ספר די אנטי-מיוזרטיסטי...

זו הייתה המטרה. זהו ספר שכתב אדם שלא הבין כלל את המלחמה, שרואה את המלחמה כמצב אסורדי ומיותר, שאינו פותר שום בעיה מהותית. זה היה חלק מהמסר שניסיתי להעביר בספר.

איך תלך עם הרגשה כזו די מלחמה הכאה?

בהרגשה כבדה מאוד.

איך תוכל לפקד על חייליך?

אני לא מודאג. זה אולי יישמע שחצני, אבל כמו רבים אחרים השייכים לחוג האידא"י שלי, אני יודע להציב מתיחות בין מה שקורה באורחות ובין הצבא. במיוחד כשפורצת מלחמה, אפילו תהיה זו מלחמה לא נחוצה, מלחמה מיותרת.

המיסגרת ואת כללי המישחק, כשעמדו אחרי המישפט הזדוני שערכו לו להוציא להורג. יכול היה לברוח אבל הוא לא הסכים. הוא אמר: אני כאן, או אני משחק לפי כללי המישחק. מי שמחליט שאין בו נכונות לצאת למלחמה, שהוא מסכים לה או לא מסכים לה, אז אולי מקומו לא כאן. כל זמן שהמדינה מתנהלת כמו שהיא מתנהלת, אני אמלא את חובתי.

אתה מתקומם נגד דברים כמרינה, ואתה משחק לפי כללי...

גם הכיבוש.. והנאור" הוא בלתי-נסבל וגורם לחיילים לאבד צלם אנוש ולהתייחס לאנשים אחרים כאל דבר נחות

המישחק. מתי לדעתך מגיע הזמן לשבור את הכלים או להרים ידיים?

כל אדם קם בבוקר ומסתכל בראי, וצריך לעשות הערכה מחדש של המצב ולהחליט האם הגיע לקו העצירה. קו עצירה הוא מושג צבאי, שפירושו — המקו הזה אין נסיגה אחורה. לא מילאת את המשימה, כלומר נכשלת. אני עדיין לא הגעתי לקו העצירה, כאשר ארגיש שאני מתקרב, אצטרך להסיק מסקנות. עם כל תהליך ה"לאומנות והסחף ימנה, אני עדיין יכול לכנס מסיבת-עיתונאים כקצין-מילואים ב"צה"ל, לעורר סערה, ולחזור לישיבה אצל המח"ט.

מה גרם לך להצטרף לשקום עכשיו?

הייתי תמיד אהוד פאסיבי. בא להפגנות ועומד מהצד. אחרי ההפגנה שבה הניפו את דגל פלסטין ושלום-עכשיו התכחשו להנפת הדגל ובגין קרא להם "פרי ביאור שים", התקשר אלי אחד הפעילים ואמר שרוצים לעשות מישמרות מחאה נגד התבטאת ראש-הממשלה, ורוצים להציג אני שים עם עבר צבאי.

העבר הצבאי חשוב?

זוהי מציאות פרוטית, ספרטנית, שבה דברים שאומר קצין חשובים מדברי טוראי. לא אני ולא שכמותי המצאנו אותם. בגין אומר לגאולה כהן: את יודעת כמה כוד"רים עצר אריק בגופו? דבר שאני, דרך אגב, כלל לא בטוח בו. במלחמה הוא נפצע קל ושמ תחבשות ענקית כדי שכל העולם יראה.

זהו מציאות שכלל אינה לרוחי. כשר בגין דיבר למישפחות השולות ביום ה"זויכרון, הוא הפך את זה לנאום תעמולה

הגורסת שמי שמשלם את המחיר הגדול על מדיניות הממשלה הנוכחית, הם אנשים כמוני, המתנגדים לה בעצם. בגלל היותם קצינים ביחידות קרבות, הם נאלצים לעשות הרבה ימי מילואים, כדי לעזור להגשים את המדיניות הזאת.

לפני כמה ימים ישב פה חנוך בר-טוב, וסיפר לי שברילב סיפר לו שכשהוא יוצא למלחמה, הנהג שלו בחול"ם מוכן להחזיר את כל השטחים, הנהג של הג'יפ שניסע מאחוריו מוכן לפשרה, ואילו הנהג של מכונית-השרד שלו בקריה בתל-אביב לא מוכן בשום פנים ואופן להחזיר שטחים או לשמוע על פשרה.

יש לפעמים שאני מתווכח עם אנשים ושואל בצורה פרובוקטיבית איפה הם משרתים. זה שיש לי נטיות שמאלניות אינו עומד בסתירה עם מה שאני מוכן להשקיע. הרבה יותר קל להשקיע לימני, הדוגל בסיפוח מכיוון שמחיר הסיפוח הוא קודם-כך הרבה ימילואים בשטח.

יש אנשים שאינם מבינים את הארית-מתיקה הזאת. הם צועקים לי "בוגד", אבל בזמן שאני עושה יותר מילואים חודשים מילואים ונמצא כל עשרה ימים במישרד הקישור של הגדוד — הוא לא עושה אפ"י לו רבע מזה. לכן כשאומרים לי שבתחיה יש הרבה חיילים קרביים זה נראה לי נורמלי, ככה זה צריך להיות.

לא מזמן התפרסם ספר ש"כתבת על מלחמת יום-הכיפורים, היקוציה הגדולה" מתי כתבת אותו?

התחלתי לכתוב בשנה או בשנתיים האחרונות שלי בשירות הצבאי. כשהי-

רב-סרן (מיל') ברבש, נוצר הרוס, שהנפלים מסרו נפשם כדי לטפח את הגדה...

איך תוכנן להיקחם על משהו שאינך מאמין בו?

כל מלחמה תהווה איום על גורל מדינת-ישראל. מרגע שיש איום, גם אם הוא נוצר באשמת חבורה של בעלי הגיון מטורף, האיום הוא מידי ואצטרך לתת תשובה מיידית. כל מלחמה, שאלך אליה בליט ברירה, תהיה מלחמה גורלית.

זהו אחד הפראדוקסים שאני חי בהם. אם תפרוץ מלחמה — צודקת או לא — ברור לי שכמפקד-גדוד אעשה את העבר דה על הצד הטוב ביותר. אם, למשל, תפרוץ עכשיו בצפון מלחמה שאפשר יהיה לדעתי למנוע אותה, נכנס למצב שצריך להדאיג אותי כתושב מדינת-ישראל, זה שיש גוף שסיבך אותי במלחמה מיותרת זה טיעון ששלעצמו, אבל אם אני הולך להימצא בסיטואציה עצמה, כבר לא ישנה מי חולל אותה.

מה שמרגיז אותי, זה שנוצר בארץ מצב, שאדם אורז את הפציו, עולה בשקט ל"מטוס ונוסע לאמריקה ולא מגנים אותו. יש כאלה שאומרים שאפשר להבין אותו — אחרי הכל זו ארץ מטורפת, מילואים, מלחמות. אפשר להבין, יש לגיטימציה לעומת זאת אדם שנשאר בתוך התרא ומנסה, במיסגרת לגיטימית, לצעוק, לי עמוד על שלו ולהביע דיעה, מוקיעים אותו. לא משנה מה תורמות, ולא משנה שהוא אורח הממלא את חובותיו. הוא בוגר, פרי ביאורשים.

אם תפרוץ קעת מלחמה בי לבנון, תלך למלחמה הזאת?

סוקרטס, יצא נגד החוק באתונה בכל מיני תחומים, יחד עם זאת הוא קיבל את

הגורסת שמי שמשלם את המחיר הגדול על מדיניות הממשלה הנוכחית, הם אנשים כמוני, המתנגדים לה בעצם. בגלל היותם קצינים ביחידות קרבות, הם נאלצים לעשות הרבה ימי מילואים, כדי לעזור להגשים את המדיניות הזאת.

לפני כמה ימים ישב פה חנוך בר-טוב, וסיפר לי שברילב סיפר לו שכשהוא יוצא למלחמה, הנהג שלו בחול"ם מוכן להחזיר את כל השטחים, הנהג של הג'יפ שניסע מאחוריו מוכן לפשרה, ואילו הנהג של מכונית-השרד שלו בקריה בתל-אביב לא מוכן בשום פנים ואופן להחזיר שטחים או לשמוע על פשרה.

יש לפעמים שאני מתווכח עם אנשים ושואל בצורה פרובוקטיבית איפה הם משרתים. זה שיש לי נטיות שמאלניות אינו עומד בסתירה עם מה שאני מוכן להשקיע. הרבה יותר קל להשקיע לימני, הדוגל בסיפוח מכיוון שמחיר הסיפוח הוא קודם-כך הרבה ימילואים בשטח.

יש אנשים שאינם מבינים את הארית-מתיקה הזאת. הם צועקים לי "בוגד", אבל בזמן שאני עושה יותר מילואים חודשים מילואים ונמצא כל עשרה ימים במישרד הקישור של הגדוד — הוא לא עושה אפ"י לו רבע מזה. לכן כשאומרים לי שבתחיה יש הרבה חיילים קרביים זה נראה לי נורמלי, ככה זה צריך להיות.

לא מזמן התפרסם ספר ש"כתבת על מלחמת יום-הכיפורים, היקוציה הגדולה" מתי כתבת אותו?

התחלתי לכתוב בשנה או בשנתיים האחרונות שלי בשירות הצבאי. כשהי-

תוקף מאשר לחייל, ולמישפחה שכולה יש יותר מה להגיד מאשר למישפחה רגילה. והעניין חוזר על עצמו בישובי הצפון. הרמטכ"ל וראש-הממשלה מזמינים לחצים על העם. כאילו לי, בתל-אביב, לא איכפת מה יקרה בגולן הצפון, כי אני לא באיזור הסכנה. הם מאפשרים לראש מועצת מט"ר להלמליץ לצה"ל כן להיכנס או לא להיכנס ללבנון, ולי אין יד בזה, כאילו שאני לא אשלם את המחיר כשיגיעו ספי"ר גותיטילים לחוף תל-אביב. אריק ספג כדורים, או הוא יותר ציוני מגאולה כהן, מטולה על הגולן, לכן לחושביה יש יותר מה להגיד מאשר לי. כששני מג"דים אומרים משהו זה מעורר מהומה, ולטוראים איש לא שם-לב.

האם השתתפת בסופו של דבר במישמרת שמחתה על התיבמאותו של ראש-הממשלה?

כן, עמדתי כל היום עם שלטים מול בית ראש-הממשלה. על השלטים כתבנו: "אותנו כינה ראש-הממשלה פרי ביאורשים" והוספנו כמה פרטים מהביאורפיה שלנו. בתחילה לא ידעתי אם ללכת או לא. אני מרגיש מגוחך במצבים כאלה, מעדיף ל"עמוד בצד. בכלל, זה שעברתי לפעילות היה בשבילי דבר די מהפכני. לא היו לי שום מחשבות בכיוון. גם כשחייבתי פעור לוח, היה לי לא נעים לפעול ממש. ואז, מול ביתו של ראש-הממשלה, עברתי חוויה שבעיקבותיה כתבתי את מה שכתבתי, מיכתב גלוי לראש-הממשלה (העולט הזה 2332).

עמדתי שם, וכל מיני עוברים ושבים, שבכלל לא התייחסו לעניין עצמו, התחילו לקלל אותי. מי שמתנגד לבגין מזהה באור פן אוטומטי עם אש"ף. הוא בוגד, זה הדליק אצלי נורה אדומה. הציונות היא לא נכס של בגין ולא של ז'בוטינסקי ולא של הרביזיוניסטים.

ראש הממשלה דוחק אותנו באופן מתוח כם לפינה. הדיעות שאנחנו מביעים לא לגיטימיות, כי הן נוגדות את דעותיו. בשבילי זה היה שוק. האנשים עצור ר"קראו לי בוגד, עוכר ישראל, אש"פיסט. אנשים ירקו עלי ואני, ממישמרת-המחאה שלי, הלכתי לעשות ראיונות ומישפטים ששקורים לגדוד. איזה עולם! איזה פרא-דוקס! רגע אני בוגד בגלל דיעותי, ורגע אני מג"ד קרבי של צה"ל. הייתי המום.

איזה אנשים קראו לך בוגד ואש"פיסט וירקו עליך?

כל מיני אנשים, מכל העדות ומכל הגיי-לים. עצרה אשה בולוו וקראה: "אתם רקובים, אתם לא פירות-ביאורשים, אתם אפילו לא פירות. צריך להרוג אתכם!" עמדתי עם בחור שאיבד את כף ידו, ואשה אחת צעקה לו: "עד שלא תחטפו כדורים לא תדעו!" באתי הביתה מוועוע. עד היום לא נרגעתי מהחוויה.

כאשר שלום-עכשיו נסעה להפגין בהתנחלות תלם, היא נעצרה עליי קצין צה"ל. סיפרו לי שניסו אתה להפריע קצין בעבודתו. כיצד אתה בקצין, נהגת כך?

זה לא מדויק. בצומת חברון הוצב מחסום של כוחות-הביטחון, ופיתאום הכריזו על המקום כשטח צבאי סגור. הקצין טען שרק עם הומונת אפשר להיכנס, החלטנו מייד שלא נסר הוראה של צה"ל ונפגין במקום. כי אנחנו לא רוצים להתייג עם הצבא.

אחר-כך ראינו שהוא נותן לאחריים ל"עבור. אמרנו לו שלא יתכן שהוא יעניק יחס של איפה ואיפה. נוצר פקק והקצין נכנס לפאניקה. הוא כנראה קיבל הוראה לעצור אותנו בכל מחיר — אולי כדי לשמור על האופק של אריק שרון. כדי שלא יפריעו את שדה-הראיה שלו, שלא ירגיזו אותו מול העיניים. גם זה איזה תפקיד חדש שעל הצבא הוטל לאחרונה.

איזה עוד תפקידים הוטלו ב"אחרונה על הצבא?

תפקידי שיטור ברמת-הגולן ובכפרי ה"דרוים. קשה לתאר את גודל השגיאה ואת האווילת שבהכרוז על שטח זה כמדינת-ישראל. אם אמנם זו מדינת-ישראל, ש"יטפלו בו מישרד הפנים המישטרה. הכרותם על סיפוח — נהלו אותו כמו שאתם מנהלים את המדינה. מה פיתאום לשלב את החיילים בתפקידי ז'נדרמריה? אפשר לנהל יוכוחים, אי-אפשר להתעלם מכך שחיילי צה"ל עשו תפקידי שיטור — תפקידים החורגים מתפקידו של הצבא.

מדוע ניסתם את מסיבת העיתונאים?

יובל נריה חזר בשירות בשטחים מוועי זע מאוד.

גם אתה חזרת משירות-מקומי אים בשטחים הכבושים.

יש מיקרים מעוררי פלצות, מיקרים שבהם עוצרים אנשים על לא סיבה, נכנסים ויוצאים לבתים, מטיילים עוצר, ואך אחד במדינה לא מתרגש. זה הפך לעניין מובן-מאליו

פוליטי. נוצר רושם שהבנים מסרו נפשם כדי לספח את הגדה. שוב שימוש מכווער בסמלים רגישים, כדי לקדם פוליטיקה. אחיה של אחתי נהרג במלחמה, והדברים האלה מאוד קוממו את מישפחתי.

המעוותים האלה, שבהם לקצין יש יותר

פוליטי. נוצר רושם שהבנים מסרו נפשם כדי לספח את הגדה. שוב שימוש מכווער בסמלים רגישים, כדי לקדם פוליטיקה. אחיה של אחתי נהרג במלחמה, והדברים האלה מאוד קוממו את מישפחתי.

המעוותים האלה, שבהם לקצין יש יותר

פוליטי. נוצר רושם שהבנים מסרו נפשם כדי לספח את הגדה. שוב שימוש מכווער בסמלים רגישים, כדי לקדם פוליטיקה. אחיה של אחתי נהרג במלחמה, והדברים האלה מאוד קוממו את מישפחתי.

המעוותים האלה, שבהם לקצין יש יותר

פוליטי. נוצר רושם שהבנים מסרו נפשם כדי לספח את הגדה. שוב שימוש מכווער בסמלים רגישים, כדי לקדם פוליטיקה. אחיה של אחתי נהרג במלחמה, והדברים האלה מאוד קוממו את מישפחתי.

המעוותים האלה, שבהם לקצין יש יותר

פוליטי. נוצר רושם שהבנים מסרו נפשם כדי לספח את הגדה. שוב שימוש מכווער בסמלים רגישים, כדי לקדם פוליטיקה. אחיה של אחתי נהרג במלחמה, והדברים האלה מאוד קוממו את מישפחתי.